

XAVIER AMORÓS

Temps estranys. Clarobscur en la llarga postguerra reusenca,

Llibre tercer, 1961-75 (Primera part),

Associació d'Estudis Reusencs, Reus, 2004.

Amb aquest llibre, Xavier Amorós gairebé culmina les memòries politicoculturals de la postguerra, que coneix de primera mà. Com tota la sèrie, és un llibre ric, apassionant, del qual només puc presentar el tràiler.

No parla gaire de la vida privada, i amb recança de la vida professional, si bé en conserva el dring: camusses, dubatines, loden, pèl de camell, madapolam. No eludeix la nota introspectiva, on es declara vanitós i insegur alhora, amb febleses que l'arronsen o que reconduïx, fent-ne virtut, per trampejar situacions compromeses: "als que feien versos públicament encara no se'ls feia gens de cas, encara se'ls considerava uns il·lusos, uns inofensius, unes flors de marge". Però als anys 60, Amorós no hi veia d'alegria en ser reconegut a Barcelona, on era publicat entre els grans poetes, amb la benedicció del Dr. Molas. El premi Carles Riba va ser el volgut punt final de la seva carrera poètica.

Des d'ell, Reus és protagonista. Però no es tracta d'una obra de simple interès local, sinó que es projecta al país. És clar que hi trobem coneguts, i institucions i iniciatives locals. Del Cine Avenida a les edicions del Torrell o la llibreria "Gaudí". De la Cambra de Comerç al Teatre de Cambra de l'Agrupació pericial, l'Associació d'Estudis Reusencs, el Fòrum Joventut. Hi surt el Centre de Lectura i les estratègies per a catalanitzar-lo i per a democratitzar la Junta; l'acció del doctor Vallespinosa; la Secció de Pedagogia i la incorporació de Cèlia Artiga... Parla del moviment de renovació pedagògica i de les reaccions de les escoles locals. Desfilen el Pla d'Ordenació Urbana de 1965, l'estació d'autobusos i el paper de la Caixa de la Diputació, el trasllat de Prim, i la inoperància de decisions i indecisions municipals. I en una altra dimensió, la creació de la Comissió Democràtica del Baix Camp i les reunions polítiques amb el Celestí Martí o amb la professora Llàcer (amb alguna situació divertida inclosa).

L'interès es projecta enllà de Reus: els Aplecs; les tertúlies de ca l'Iglésies, subtilment diferenciades de les de cal Joan Colomines; les inundacions del Vallès; la manca d'atenció als immigrants; Fraga i la censura; les firmes a favor de l'abat Escarré, amb adhesions i reticències

---

curioses; el referèndum franquista; la gestió perquè algunes cosidores es poguessin acollir a la Mutualitat de treballadors autònoms; el pas pel Senat; Espriu i Pla; Solé Tura, locutor a La Pirenaica; l'anècdota reveladora de J.B. Cendrós i un dibuix de Cesc; no acabaríem mai.

Alguns personatges li són afins i d'altres són pintats amb to crític o irònic que pot provocar alguna explicable reacció en contra. Però el pols literari és segur: "aquella veu greu i ben modulada que gastava i que donava gust d'escoltar per poc interessant que fos el que expliqués", "home de bona fe, en versió franquista, una mena de liri d'aigua beneïta, de pètals tristos, de cara ferrenya i somriure inconegut, excarlista (i també exlligaire!), cap local de la falange", "se'n moria de ganes [de jubilar-se], tot i que l'esperava la dona a casa". Matisa: "és una persona amb uns ideals possiblement de partit únic, però té unes actituds francament liberals", o, descregut com es declara, admira Joan XXIII i té molt bones relacions amb capellans com Andreu Tomàs, Assens, Muntanyola, mossèn "Quilòmetre"...

I hem d'acabar. A la pàgina 147 diu: "m'asseguren que a Reus fan més cas que als altres pobles de les seves coses i de la seva gent". En aquest aspecte, Xavier Amorós no es pot queixar. O sí. Hi ha gent que ja en té prou sentint-ne el nom i no creu necessari llegir-lo. Seria una llàstima que el renom públic fes perdre de vista la qualitat de la seva obra i la qualitat humana que traspuja a les seves memòries.

JOAQUIM MALLAFRÈ

Publicat al diari *El Punt* el 28 de març de 2006